

Diaarinumero VN/6327/2022

Peluurin ja Peliklinikan lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle arpajaislain muuttamisesta.

Sisäministeriö pyytää lausuntoja hallituksen esityksestä eduskunnalle arpajaislain muuttamiseksi. Peluuri ja Peliklinikka kiittävät mahdollisuudesta lausua näkemyksensä.

Peliklinikka on pääkaupunkiseudun kuntien, järjestöjen ja valtion yhteishankkeena toteutettu peliongelmiin erikoistunut palvelukokonaisuus. Peliklinikan kokonaisuuden (ml. Peluuri) palveluissa kohdataan vuosittain tuhansia ongelmallisesti pelaavia ja heidän läheisiään. Palveluihin kertyy kattavasti ajantasaista tietoa pelihaittakentästä ja sen muutoksista. Peluuri ja Peliklinikka lausuvat esityksestä ainoastaan rahapelihaittojen näkökulmasta.

Peluuri ja Peliklinikka kannattavat esityksen tavoitteita: rahapeliuotoilla nykyisin rahoitettujen toimintojen taloudellisen kytköksen katkaisemista Veikkaus oy:n tuottoihin sekä rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Peluuri ja Peliklinikka yhtyvät puheenjohtaja Erkki Liikasen työryhmän näkemykseen siitä, että Veikkaus Oy:n edunsaajien rahoituksen ja rahapeliuottojen välinen yhteys sisältää merkittäviä eettisiä ongelmia ja intressiristiriitoja ja katsovat, että tämä ongelmallinen yhteys tulee purkaa. Rahapeliuottojen korvamerkinnän purkamisen riskinä on rahapelihaittojen parissa toimivien rahoituksen mahdollinen lasku tai rahoituksen epävarmuuden lisääntyminen rahoituspohjan muuttuessa. Pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta on olennaista, että sen parissa tehtävän työn edellytykset turvataan. On kuitenkin tärkeää, että jatkossa rahapelihaittojen parissa tehtävä työ rahoitetaan muualta kuin rahapeliuotoista. Valtioneuvoston yhteisymmärrysmuistion (Rahapeliuotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uusi rahoitusmalli 8.2.2022) mukainen erillinen määrärahamomentti voi osaltaan turvata toimintaa, mutta ennen 10.5.2022 julkaistun rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpanovaiheen tarkennuksia ei tämän osalta ole vielä riittävästi tietoa.

Nykyisenkaltainen Veikkaus Oy:n ja sen edeltäjien tuottojen korvamerkintä on ollut rakentamassa haitallista rahapelimyönteistä kulttuuria, jossa rahapelaaminen on vahvasti arjessa läsnä olevaa ja se kiinnittyy yhteiseen hyvään ja hyvänteekemiseen. Tämä on osaltaan häivyttänyt rahapelaamiseen liittyviä riskejä ja tehnyt siitä yleisesti hyväksyttyä. Tuottojen käyttö yleishyödyllisiin ja yhteiskunnan tärkeänä pitämiin toimintoihin on luonut sidoksen, joka on vaikeuttanut yhteiskunnallista päätöksentekokykyä. Rahapelihaittoja ei ole riittäväällä tehokkuudella ehkäisty, koska tehokkaat toimenpiteet vähentävät rahapeliuottoja ja siten edunsaajien rahoitusta. Viime vuosina on otettu selkeitä askelia kohti painopisteen muutosta tuotoista haittojen ehkäisyyn ja kytköksen katkaisemiseen vahvistaisi tätä positiivista muutosta. Tuotonjaon muuttaminen poistaisi nykyisten edunsaajien tarpeen puuttua rahapelipoliittikkaan oman toiminnan rahoituksen turvaamiseksi.

Pelituottojen korvamerkinnän purku ja siirto yleiskatteelliseen budjettiin ei suoraan poista pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta keskeistä ongelmaa eli tuottoihin kohdistuvaa painetta ja tuottojen asettamista pelihaittojen ehkäisyn edelle. Tulevassa mallissa tulee varmistaa, että jatkossa rahapelipoliittisia päätöksiä ohjaa rahapelaamiseen liittyvien haittojen ehkäisy ja vähentäminen tuottojen kerryttämisen sijaan. Tätä voisi tukea esimerkiksi omistajaohjauksen siirto sosiaali- ja terveysministeriöön.

Rahoitusmalliuudistuksen takia tulee muuttaa Veikkaus Oy:n hallintoneuvoston sekä rahapeli asioiden neuvottelukunnan kokoonpanoa, koska muutoksen jälkeen rahapelien tuotoista avustuksia saavien yhteisöjen edustajien jäsenyys ei olisi enää perusteltua. Keskeistä on varmistaa molemmissa riittävä rahapelihaittojen asiantuntijuus, jotta ne jatkossa aidosti tukisivat rahapelihaittoja ehkäisevän ja vähentävän päätöksenteon toteutumista.

Peluuri ja Peliklinikka katsovat arpajaislakiin esitettyjen muutosten osaltaan parantavan mahdollisuuksia toteuttaa rahapelihaittoja ehkäiseviä ja vähentäviä toimenpiteitä, ja pitää muutoksia kannatettavina ja tärkeinä.

Peluurin ja Peliklinikan puolesta
19.5.2022

Inka Silvennoinen
Yksikön päällikkö, Peluuri